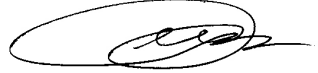


МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»



ГРАБОВАН Лілія Іванівна

УДК 346.91:347.736

**ПОГАШЕННЯ ВИМОГ КРЕДИТОРІВ
У ПРОЦЕДУРІ БАНКРУТСТВА**

Спеціальність 12.00.04 – господарське право;
господарсько-процесуальне право

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Одеса – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Національному університеті «Одеська юридична академія» Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАПрН України
ПОДЦЕРКОВНИЙ Олег Петрович,
Національний університет
«Одеська юридична академія»,
завідувач кафедри господарського
права і процесу

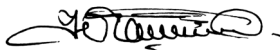
Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
БЕЛЯНЕВИЧ Олена Анатоліївна,
завідувач відділу правового забезпечення
ринкової економіки НДІ Приватного права
і підприємництва ім. Ф. Г. Бурчака
НАПрН України;
кандидат юридичних наук
РИКОВА Олена Миколаївна,
помічник судді Одеського апеляційного
господарського суду

Захист відбудеться 29 червня 2017 року о 12.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.086.04 Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 23.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Академічна, 2.

Автореферат розісланий 26 травня 2017 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради



Ю.В. Чайковський

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми На тлі нестабільності національної економіки, зменшення обсягів виробництва та загального скорочення ділової активності прослідковується чітка тенденція кризи платежів та значне зростання кількості підприємств, що ліквідуються у провадженні про банкрутство. Разом з тим, неприпустимим є використання банкрутства виключно як юридичної процедури ліквідації бізнесу та ухилення від сплати боргів – сучасні економічні потреби стимулювання інвестиційної активності вимагають ефективного правового механізму неспроможності та використання пропонованих ним судових процедур задля максимального та оперативного погашення вимог кредиторів.

Захист прав та інтересів кредиторів є однією з найважливіших задач державно-правового регулювання економічних відносин, позаяк необхідним елементом будь-якої інвестиційної мотивації є можливість примусу боржників до виконання зобов'язань та повернення запозичень. Фактично, задоволення правомірних вимог кредиторів до боржників у процедурі банкрутства стає останньою ланкою державного примусу на основі прямого втручання у господарську діяльність боржника та оперування його борговими активами у разі, коли інші інструменти державного впливу на боржника виявляються марними та недостатніми для реалізації державного примусу на повернення боргів.

Ця обставина зумовлює необхідність встановлення у законодавстві чіткого механізму забезпечення задоволення правомірних кредиторських вимог: сукупності правових приписів щодо організації порядку виявлення кредиторів, встановлення обсягу їх вимог, виявлення активів боржника та акумулювання коштів для здійснення розрахунків, визначення умов та способів припинення зобов'язань на різних стадіях судового провадження тощо. Одночасно, важливо забезпечити баланс інтересів кредиторів та боржника у конкурсному процесі.

Правові проблеми, що виникають у зв'язку із погашенням вимог кредиторів у процедурі банкрутства, розглядалися в роботах багатьох вчених, які досліджували право неспроможності, серед яких можна відзначити Б. М. Полякова, А. А. Бутирського, В. В. Джуня, О. П. Подцерковного, В. В. Радзивілюк, В. А. Бондика, В. Ф. Жаренка, Т. І. Лабунську, Д. М. Полева, П. Д. Пригузу, В. В. Степанова та багато інших. Разом із тим, ці роботи не були спеціально присвячені погашенню вимог кредиторів у процедурі банкрутства. Дисертаційне дослідження О. А. Лагініна «Правове регулювання захисту прав кредиторів у справі про неспроможність» потребує доповнення дослідженням організаційно-правових основ погашення вимог кредиторів, умов та способів відповідного задоволення кредиторів на різних стадіях процесу. Крім того, залишаються невіршеними проблеми забезпечення задоволення вимог

кредиторів публічних підприємств, послідовного правового забезпечення про-кредиторської моделі регулювання банкрутства тощо. Таким чином існує потреба в актуалізації наукових досліджень в галузі правового стимулювання до погашення вимог кредиторів у справах про банкрутство в Україні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана відповідно до плану науково-дослідної програми Національного університету «Одеська юридична академія» «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку української державності та права» (державний реєстраційний номер 011U0006H) на 2011–2015 рр. та «Стратегія інтеграційного розвитку України: правовий та культурний вимір» (державний реєстраційний номер 0116U001842) на 2016–2020 рр.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є визначення організаційно-правових засад, порядку та способів погашення вимог кредиторів в процедурі банкрутства. Для досягнення зазначеної мети було визначено такі задачі:

визначити поняття, види та підстави виникнення вимог кредиторів, встановити роль / місце окремих видів вимог кредиторів в процедурі банкрутства;

на підставі виявлених особливостей суб'єктно-об'єктного складу та інших елементів відносин, що виникають при здійсненні розрахунків із кредиторами, обґрунтувати самостійність інституту погашення вимог кредиторів у банкрутстві;

уточнити перелік допустимих способів погашення вимог кредиторів у процедурі банкрутства;

визначити основну мету та завдання правового регулювання банкрутства та обґрунтувати задоволення вимог кредиторів у провадженні про банкрутство у якості центральної ідеї та основоположного елементу інституту банкрутства;

розширити наявні господарсько-правові напрацювання щодо арсеналу правових засобів погашення вимог кредиторів та забезпечення балансу інтересів боржника і кредитора у законодавстві про банкрутство;

визначити організаційно-правові засади та особливості погашення вимог кредиторів на окремих стадіях провадження у справі про банкрутство;

запропонувати шляхи вдосконалення чинного правового регулювання банкрутства публічних підприємств для створення додаткових правомірних механізмів стягнення з них заборгованості;

проаналізувати іноземний досвід правового регулювання задоволення вимог кредиторів в рамках процедури банкрутства, обґрунтувати доцільність імплементації до національного законодавства дієвих механізмів, що забезпечують максимальне та оперативне задоволення вимог кредиторів;

обґрунтувати напрями вдосконалення порядку погашення вимог різних груп кредиторів у конкурсному процесі.

Об'єктом дисертаційного дослідження є суспільні відносини, що виникають при банкрутстві (неспроможності) суб'єктів господарювання.

Предметом даного дослідження є погашення вимог кредиторів за законодавством України та зарубіжних країн про банкрутство.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження складають загальнонауковий діалектичний метод та прийоми пізнання: аналіз, синтез, порівняння. У процесі дослідження застосовувалися: історико-правовий метод – для дослідження формування законодавства про банкрутство (пп. 1.1 та 1.2); порівняльно-правовий метод – для співставлення національного та зарубіжного господарського та господарсько-процесуального законодавства, що регламентують погашення вимог кредиторів при банкрутстві (пп. 1.2, 2.2, 2.3, 3.2). Формально-логічний та системний метод застосовувалися при визначенні підстав задоволення вимог кредиторів та потреб усунення мораторію на порушення справ про банкрутство стосовно окремих державних підприємств (пп. 2.1, 2.2, 3.1). За допомогою методу моделювання було сформульовано комплекс пропозицій і рекомендацій щодо удосконалення й оптимізації чинного законодавства у сфері погашення вимог кредиторів у справах про банкрутство (пп. 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2).

Теоретичну основу дослідження складають наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених-процесуалістів у сфері господарського, цивільного й адміністративного процесів, серед яких, крім вищезазначених, роботи В. Е. Беляневич, Є. В. Васьковського, В. В. Джуно, О. П. Подцерковного, П. Д. Пригузи, Б.М. Полякова та інших.

Нормативну основу дослідження склали нормативно-правові акти України, окремі нормативно-правові акти у сфері банкрутства Франції, Німеччини, США, Великобританії, Російської Федерації, Казахстану та ін.

Емпіричну основу дослідження склали матеріали справ про банкрутство господарських судів різних інстанцій, Верховного суду України.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертаційне дослідження є першим комплексним господарсько-процесуальним дослідженням правовідносин, що виникають у зв'язку із погашенням вимог кредиторів у процедурі банкрутства, на підставі якого отримані такі основні результати:

уперше:

обґрунтовано багатозначність категорії погашення грошових вимог кредиторів, що у широкому розумінні визнається на лише правовим інститутом, але й основною юридичною процедурою, метою законодавства про банкрутство, майновим інтересом інвестора, критерієм успішності конкурсного процесу та загалом сприятливості режиму ведення бізнесу в Україні;

обґрунтовано самостійність правового інституту погашення вимог кредиторів в процедурі банкрутства як сукупності правових норм щодо регулювання взаємопов'язаних матеріальних, організаційних, процесуальних та інших відносин, що виникають між кредиторами і боржником, а також між ними та іншими учасниками провадження у справі про банкрутство під контролем господарського суду, з метою задоволення вимог кредиторів та врегулювання його заборгованості.

визначено поняття вимоги кредитора в процедурі банкрутства як заявленого кредитором та підтверженого господарським судом у передбаченому законом порядку правоутворюючого та формалізованого акту правореалізації, спрямованого уповноваженою особою до зобов'язаної особи – суб'єкта господарювання, змістом якого є належне виконання грошових зобов'язань, що виникли з цивільних, господарських, податкових, трудових та інших відносин;

проведено розмежування між судовою та законодавчою формами припинення зобов'язань в силу неможливості їх виконання: судова форма має місце у випадках, коли на підставі відомостей ліквідаційного балансу встановлено факт відсутності у боржника майна, достатнього для погашення всіх кредиторських вимог, у зв'язку з чим господарський суд затверджує звіт ліквідатора та ліквідаційний баланс, припиняє юридичну особу – боржника та припиняє провадження у справі; законодавча форма може мати місце у випадках, коли боргові зобов'язання списуються (припиняються) в силу положень законодавства (адресних законів). З моменту винесення відповідної ухвали грошові зобов'язання боржника перед кредиторами, не задоволені через недостатність майна боржника, слід визнавати припиненими у зв'язку з неможливістю їх виконання;

удосконалено:

розуміння конкурсного процесу як необхідного елемента провадження про банкрутство у напрямку якомога повного задоволення вимог кредиторів, що ґрунтується не лише на пошуку балансу прав та інтересів кредиторів різного виду при побудові законодавчих положень про статус кредиторів, але й на врахуванні інших чинників, зокрема, зловживань боржника, його самостійної ліквідації, дій арбітражного керуючого чи інших учасників провадження, що здатні порушити цей баланс;

розуміння принципу пропорційності державно-правових засобів регулювання у процедурах банкрутства, що передбачає спрямування держави на таку організацію відносин між боржником та кредитором, а також відносин між кредиторами, що ґрунтується на достатніх засобах впливу, які за рівних умов дозволяють найменшим втручанням в ринкові правовідносини досягти основної мети правового регулювання у цій сфері – задоволення вимог кредиторів;

підходи до співвідношення категорій погашення та задоволення вимог кредиторів у провадженні про банкрутство, коли друге визнається більш

вузьким поняттям, яке виступає основоположним елементом призначення процедури банкрутства загалом, адже інші наслідки банкрутства – погашення (списання) боргів боржника, ліквідація неплатоспроможного суб'єкта, відновлення платоспроможності підприємця, нарешті, функціонування судових органів чи арбітражних управляючих – у ринковій економіці мають другорядне та проміжне призначення;

критерії правомірності зарахування зустрічних вимог в рамках банкрутства, серед яких визначаються відповідність приписам матеріально-правового закону стосовно цих операцій (щодо строків, характеру вимог тощо), відсутність порушення інтересів кредиторів чи черговості задоволення їх вимог, встановлених законом, відсутність персональних пріоритетів для кредиторів;

розуміння меж спрощеного провадження при банкрутстві юридичної особи за ініціативою власника, за якого юридична особа не позбавляється права на припинення процедури ліквідації після переходу до застосування законодавства про банкрутство, а в інтересах кредиторів спрощене провадження може набути елементів загальної процедури у напряму застосування санації та мирової угоди;

положення щодо особливостей грошових зобов'язань в рамках банкрутства у порівнянні зі звичайними грошовими зобов'язаннями;

підходи до врівноваження інтересів боржників та кредиторів у процедурах банкрутства, зокрема щодо врахування у законодавстві чинників, що гармонізують порядок задоволення вимог кредиторів різного порядку та значення: 1) наділення кредиторів дієвими інструментами попередження виникнення штучних боргів з боку недобросовісних боржників; 2) співвідношення погашень вимог в різних видах черговості у ліквідаційній процедурі має враховувати ті сфери, де боргові відносини мають суто штрафний (каральний), а не компенсаторний характер; 3) посилення конкурсного порядку взаємодії кредиторів; 4) задоволення вимог кредиторів має відбуватися у спосіб, що максимально сприяє ефективності виробництва та загалом підвищенню інвестиційної привабливості економіки;

підходи до реалізації субсидіарної відповідальності засновника суб'єкта господарювання за винні дії, що призвели до неплатоспроможності заснованого ним суб'єкта господарювання, зокрема визначення у Законі кола осіб, які можуть виступати гарантами за виконанням зобов'язань підприємств, що мають суспільну або іншу цінність, та осіб, які контролюватимуть процес розрахунків;

підходи до запобігання створенню додаткового мораторію на звернення стягнення на майно боржника і зупинення процедури банкрутства публічних підприємств, які не підпадають під загальні обмеження, шляхом уточнення у Законі порядку взаємодії боржника та уповноваженого органу управління при затвердженні планів санації,

мирових угод і переліків ліквідаційних мас встановленням зобов'язання уповноваженого органу управління у разі відмови в погодженні планів санації, мирових угод і переліків ліквідаційних мас надавати рекомендації/зауваження стосовно поданих проектів санації, мирових угод і переліків ліквідаційних мас та зазначати термін їх виправлення. Повторне необґрунтоване незатвердження виправлених із врахуванням поданих таким органом рекомендацій/зауважень до планів санації, мирових угод і переліків ліквідаційних мас вважати випадком зловживання правом з боку уповноваженого органу управління, що створюватиме підставу для їх судового оскарження;

набули подальшого розвитку:

класифікація правових засобів, які можуть бути використані кредиторами для належного забезпечення проведення розрахунків: передбачене Законом право на оскарження дій арбітражного керуючого чи його заміну; оскарження зацікавленими особами судових рішень, прийнятих у пов'язаних справах, які впливають на їх права та обов'язки; подання заяв про визнання недійсними правочинів (договорів) та спростування майнових дій боржника, внаслідок яких майно на безоплатній основі передано іншим особам тощо;

розуміння завдань правової організації процедури банкрутства, які свідчать про його ефективність, шляхом визначення таких стимулюючих, обмежувальних та заборонних приписів, які максимізують задоволення вимог кредиторів. Зокрема, у законодавстві про банкрутство мають враховуватися ризики поштучного продажу майна банкрута, монополізації ринку та усунення конкурентів із використанням процедур санації та придбання цілісних майнових комплексів підприємств конкурентами, використання банкрутом фіктивних кредиторських зобов'язань із метою зниження перспектив задоволення вимог реальних кредиторів, розбалансування конкурсного процесу, коли очікування кредиторів на часткове задоволення власних вимог дестабілізує розпорядчі та інші процедури тощо;

встановлення особливостей провадження у справі про банкрутство окремих суб'єктів господарювання, що дозволить здійснити належні судові процедури із врахуванням інтересів кредиторів, – зокрема:

використання зарубіжного досвіду захисту інтересів кредиторів у конкурсному процесі, зокрема, запозиченням досвіду Німеччини щодо всебічного заохочення боржників до співпраці із кредитором для якомога повного задоволення вимог останнього та доведення власної добросовісності;

пропозиція вдосконалити законодавство про банкрутство іншими способами, визначеними у дисертації, зокрема, шляхом:

а) поширення правового режиму упорядкування та зберігання майна заставних кредиторів та правил задоволення їх вимог (право

на відокремлене задоволення) на індивідуально визначене майно, яке належить іншим особам (майновим кредиторам) на речовому титулі, але знаходиться у боржника з метою забезпечення виконання вимог майнових кредиторів та запобігання внесення їх майна до ліквідаційної маси та його продажу всупереч балансу інтересів кредиторів;

б) відмови від мораторію на банкрутство публічних підприємств як такого, що не відповідає умовам конкурентного ринкового середовища. Законодавство про банкрутство публічних підприємств має реформуватись шляхом встановлення особливостей провадження у справах про банкрутство окремих суб'єктів господарювання, що дозволить здійснити належні судові процедури із врахуванням інтересів певних груп осіб (кредиторів, працівників містоутворюючого підприємства, територіальної громади тощо), а також самого боржника та уповноважених органів управління. Створення ефективного механізму конкурсно-правового регулювання неспроможності (банкрутства) публічних підприємств дозволить забезпечити дотримання балансу публічних і приватних інтересів, своєчасне та повне задоволення вимог кредиторів та усунення з ринку нерентабельних виробництв;

в) на підставі рішень ЄСПЛ розширити підстави виникнення субсидіарної відповідальності засновників (власників, уповноважених органів управління) державних та комунальних підприємств та створити підґрунтя для задоволення позовів до цих осіб з метою покриття непогашеної кредиторської заборгованості боржника у випадках, коли у діях засновників (власників, уповноважених органів управління) або характері зв'язку між ними та підприємством простежується безпосередній вплив на діяльність господарюючого суб'єкта, встановлено оперативну та інституційну залежність підприємства від уповноваженого органу управління тощо.

г) передбачити в законодавстві про банкрутство обов'язки для набувача ЦМК державного чи комунального підприємства дотримуватись соціально-економічного призначення майна, у зв'язку з чим доповнити абз. 1 ч. 6 ст. 85 Закону про банкрутство реченням наступного змісту: «Покупець цілісного майнового комплексу боржника зобов'язаний забезпечити виконання публічних функцій, що здійснювались на базі придбаного цілісного майнового комплексу»;

д) надати господарському суду право у спрощеному провадженні затверджувати мирову угоду із припиненням провадження у справі про банкрутство або ухвалювати рішення про перехід до процедури санації за умови доведення кредиторами або ліквідатором наявності підстав для реального задоволення вимог кредиторів у майбутньому та наявності підписаного плану санації чи мирової угоди;

е) встановити санкції, у тому числі кримінально-правові, за порушення ліквідаційною комісією обов'язку звернутись до суду

із заявою про порушення справи про банкрутство протягом місячного строку з моменту виявлення факту недостатності майна ліквідованої особи для задоволення вимог кредиторів, тощо.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що відповідним дослідженням розширено господарсько-правові напрацювання щодо погашення вимог кредиторів у процедурі банкрутства в Україні. Основні положення, висновки та рекомендації дослідження можуть бути використані: у *науково-дослідній роботі* – з метою подальшого дослідження порядку, особливостей та способів погашення вимог кредиторів у банкрутстві; у *навчальному процесі* – для викладання курсів «Господарське право», «Господарське процесуальне право» та ін., при розробці методичних рекомендацій, коментарів, навчальних посібників; у *нормотворчій та правозастосовній діяльності* – при розробці проектів законодавчих актів, зокрема, щодо внесення змін до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» тощо.

Положення роботи використані при підготовці Узагальнення судової практики розгляду справ про банкрутство в розрізі погашення вимог кредиторів Господарського суду Одеської області та можуть бути використані при розгляді справ про банкрутство господарськими судами.

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною, завершеною науковою роботою. Сформульовані теоретичні положення та практичні пропозиції одержані автором у результаті вивчення й аналізу вітчизняних і зарубіжних нормативних джерел, правозастосовчої практики, монографічної, періодичної та іншої наукової літератури.

Апробація результатів дослідження. Результати дисертаційного дослідження доповідалися на: засіданнях кафедри господарського права і процесу НУ «ОЮА»; міжнародних конференціях «Розгляд торгових (господарських) справ в Україні та Німеччині» (м. Донецьк, 19 червня 2008 р.); «Проблеми неспроможності (банкрутства)» (м. Ялта, 29-30 вересня 2010 р.); «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку державності і права» (Одеса, 30 листопада 2012 р.); «Сучасні правові системи світу в умовах глобалізації: реалії та перспективи» (м. Київ, 26-27 квітня 2012 р.); «Новели в законодавстві про неспроможність (банкрутство) в Німеччині, Україні, Росії та Молдові» (Одеська область, Грибівка, 21-22 травня 2012 р.); «Правове життя сучасної України» (м. Одеса, 20-21 квітня 2012 р.); «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку державності і права» (м. Одеса, 30 листопада 2012 р.); «Питання неспроможності» (м. Львів, 15-16 жовтня 2013 р.); «Розгляд торгових (господарських) справ в Україні та Німеччині» (Німеччина, м. Гамбург, 10 вересня 2007 р.); круглих столів «Теоретичні та практичні питання, пов'язані з новим законодавством в сфері банкрутства» (м. Одеса, 5 квітня 2013 р.); «Обговорення

нової редакції Закону України «Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (м. Одеса, 5 грудня 2013 р.); «Проблеми розгляду справ про банкрутство суб'єктів підприємницької діяльності за заявами органів державної фіскальної служби України (м. Одеса, 1 лютого 2016 р.) та ін.

Публікації. Результати дослідження опубліковано у 22 наукових публікаціях, 5 з яких розміщено у фахових виданнях, одна з яких у закордонному виданні, а також у тезах доповідей на науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах.

Структура роботи обумовлена метою і завданнями дослідження складається зі вступу, трьох розділів, які охоплюють 9 підрозділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації – 247 стор., з них основного тексту – 222 стор. Список використаних джерел включає 202 найменувань і займає 25 стор.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовується актуальність і ступінь дослідження теми, зазначається зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, визначено мету та завдання, об'єкт і предмет дослідження, охарактеризовано його теоретичну, методологічну, нормативну та емпіричну основу, розкрито наукову новизну і практичне значення отриманих результатів, наведено відомості про апробацію та публікацію результатів дисертації.

У **першому розділі «Вимоги кредиторів та значення їх погашення в конкурсному процесі»**, який складається з трьох підрозділів, визначено поняття, види та підстави виникнення вимог кредиторів, досліджено значення та правову природу інституту погашення вимог кредиторів у конкурсному процесі, проаналізовано та систематизовано основні можливі способи погашення вимог кредиторів у процедурі банкрутства.

У **підрозділі 1.1. «Поняття, види та підстави виникнення вимог кредиторів відповідно до українського та зарубіжного законодавства про банкрутство»** проаналізовано зміст поняття «вимоги кредиторів» за Законом про банкрутство, встановлено його ототожнення із «грошовими вимогами» та доведено доцільність грошової форми обрахування усіх кредиторських вимог у рамках банкрутства. Вказано на можливість пред'явлення вимог кредиторами, які виникли не лише з грошових зобов'язань, а й у результаті трансформації майнових вимог.

У зв'язку з цим під вимогою кредитора в процедурі банкрутства запропоновано розуміти заявлений кредитором та підтверджений господарським судом у передбаченому законом порядку правоутворювальний та формалізований акт правореалізації, скерований уповноваженою особою до зобов'язаної особи – суб'єкта господарювання,

змістом якого є належне виконання грошових зобов'язань, що виникли з цивільних, господарських, податкових, трудових та інших відносин.

Підкреслено, що саме грошові вимоги стають об'єктом правового регулювання в рамках процедури банкрутства: змінюється їх склад, порядок обрахування та умови задоволення на різних стадіях провадження, проте зберігається єдина спрямованість на їх виявлення, упорядкування та погашення (вузький підхід). Поза судовим процесом (але одночасно з ним) в загальному порядку, передбаченому ЦК та ГК України, здійснюється задоволення інших майнових вимог не грошового характеру (широкий підхід).

Зроблено висновок, що у якості критерію для класифікації видів кредиторів обрано саме характер (правову природу чи іншу специфічну рису) кредиторської вимоги, який в подальшому обумовлює особливості статусу кредитора та впливає на порядок її задоволення.

Обґрунтовано, що встановлення підстав виникнення конкретної вимоги кредитора – виду договору чи інших юридичних фактів, з якого випливає економічний характер і суть регульованих відносин – впливає на встановлення пріоритету у черзі на їх задоволення. Це визначає місце, яке займає кредитор в економічному і соціальному житті суспільства, коли потреби погашення боргів мають підпорядковувати собі процедури оперативного впливу на неплатоспроможного боржника.

У рамках *підрозділу 1.2. «Значення та природа інституту погашення вимог кредиторів у конкурсному процесі»* обґрунтовано самостійність правового інституту погашення вимог кредиторів у процедурі банкрутства, в рамках якого забезпечується спеціальне (на відміну від правил ЦК України та ГК України) правове регулювання розрахунків між боржником і кредиторами за грошовими зобов'язаннями в межах запроваджених судових процедур, яке враховує особливий суб'єктно-об'єктний склад цих відносин, здійснення розрахунків на конкурсних засадах, в спосіб, передбачений Законом про банкрутство та за наявності певних умов.

При здійсненні розрахунків у процедурі банкрутства визначено такими, що органічно поєднуються загальні методи господарського права – координації (диспозитивності) та субординації (імперативності), що підтверджує комплексну публічно-приватну природу інституту погашення вимог кредиторів, в рамках якого здійснюється виконання зобов'язань майново-господарського характеру, так і щодо сплати податків та інших обов'язкових платежів.

Аналіз положень Закону про банкрутство дозволив визначити перелік матеріальних та процесуальних засобів, які сприяють процесу встановлення та врегулювання боргових зобов'язань, акумулюванню коштів для здійснення подальших розрахунків, та дій організаційного характеру (наприклад, щодо відсторонення керівництва від управління

підприємством на етапі розпорядження майном, формування даних реєстру кредиторів та ін.), направлених на забезпечення задоволення індивідуальних вимог кредиторів у конкурсному процесі.

У **підрозділі 1.3. «Способи погашення вимог кредиторів у процедурі банкрутства»** до способів погашення грошових вимог у процедурі банкрутства віднесено: оплату боргу; новацію; передання відступного; неможливість виконання, що може набувати судової форми (обумовлена недостатністю майна боржника-банкрута та його примусовою ліквідацією) та законодавчої форми (передбачення законом обставин, що об'єктивно унеможливають виконання зобов'язання, наприклад, списання заборгованості, штрафних санкцій тощо); вплив граничної давності; прощення боргу; зарахування зустрічних вимог.

Доведено, що проведення зарахування зустрічних вимог в рамках банкрутства слід визнавати правомірним, якщо умови такого зарахування відповідають приписам ЦК України стосовно цих операцій (щодо строків, характеру вимог тощо), не суперечать вимогам Закону про банкрутство щодо черговості й пропорційності задоволення вимог кредиторів, не створюють жодних персональних пріоритетів для кредитора.

З метою упорядкування дій арбітражного керуючого щодо проведення розрахунків та уніфікації судової практики запропоновано викласти положення, які встановлюють порядок, особливості, умови, способи та наслідки проведення розрахунків із кредиторами боржника на кожній стадії провадження, в окремому розділі Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом».

У **другому розділі «Основні елементи механізму погашення вимог кредиторів у процедурі банкрутства»** досліджені складові правового механізму погашення кредиторських вимог, визначено основну мету та завдання правового регулювання банкрутства в контексті задоволення вимог кредиторів, підстави та основні правові засоби, що сприяють або забезпечують погашення вимог кредиторів, порядок та особливості погашення вимог кредиторів на окремих стадіях провадження справи про банкрутство.

У **підрозділі 2.1. «Мета та завдання правового регулювання банкрутства в контексті задоволення вимог кредиторів»** доведено, що задоволення вимог кредиторів у провадженні про банкрутство є центральною ідеєю і основоположним елементом інституту банкрутства загалом, оскільки інші наслідки банкрутства – погашення (списання) боргів боржника, ліквідація неплатоспроможного суб'єкта, відновлення платоспроможності підприємця у ринковій економіці мають другорядне та проміжне призначення. Відновлення платоспроможності боржника у цьому контексті має визнаватися необхідним для створення умови для якомога повнішого – у порівнянні з ліквідацією – задоволення інтересів кредиторів.

Порядок погашення вимог кредиторів у провадженні про банкрутство, поряд із спрямуванням провадження про банкрутство у певному напрямі, має власні внутрішні задачі, обумовлені загальною логікою конкурсного процесу та потребами забезпечення порядку у відповідній процедурі, які унеможливають зловживання правами та порушення системи боргових праввідносин.

Вагомим завданням правової організації процедури банкрутства, що свідчатиме про його ефективність, є побудова таких стимулюючих, обмежувальних та заборонних приписів, які максимізують задоволення вимог кредиторів. Зокрема, у законодавстві про банкрутство мають враховуватися ризики поштучного продажу майна банкрута, монополізації ринку та усунення конкурентів із використанням процедур санації та придбання цілісних майнових комплексів підприємств конкурентами, використання банкрутом фіктивних кредиторських зобов'язань із метою зменшення перспектив задоволення вимог реальних кредиторів, розбалансування конкурсного процесу, коли очікування кредиторів на бодай часткове задоволення власних вимог дестабілізує розпорядчі та інші процедури тощо.

При досягненні основної мети банкрутства – задоволення вимог кредиторів – у правовому регулюванні банкрутства мають бути враховані чинники, що попереджатимуть дисбаланс у задоволенні вимог кредиторів різного порядку та значення: 1) наділення кредиторів дієвими інструментами попередження виникнення штучних боргів з боку недобросовісних боржників; 2) співвідношення в різних видах черговості у ліквідаційній процедурі має враховувати ті сфери, де боргові відносини мають суто штрафний (каральний), а не компенсаторний характер; 3) посилення конкурсного порядку взаємодії кредиторів; 4) задоволення вимог кредиторів має відбуватися у спосіб, що максимально сприяє ефективності виробництва та загалом підвищенню інвестиційної привабливості економіки.

У *підрозділі 2.2. «Підстави та основні правові засоби погашення вимог кредиторів у законодавстві про банкрутство»* відзначено, що підставою виникнення відповідних праввідносин слугують кредиторські вимоги, а наявність ухвали господарського суду є однією з необхідних підстав для здійснення розрахунків з кредиторами на будь-якому етапі провадження, коли створені умови для таких дій. Визначальне значення в контексті банкрутства отримують саме конкурсні вимоги кредиторів, оскільки: 1) їх обсяг визначає дії керівництва та арбітражного керуючого з їх можливого задоволення на первісних стадіях чи перехід до інших судових процедур, спроможних створити умови для їх погашення; 2) права конкурсних кредиторів (в тому числі на формування представницького органу) здатні впливати на прийняття (затвердження, скасування) рішень щодо основних майнових і процесуальних дій. Серед них – можливості оскарження процесуальних актів, вплив на поведінку суду щодо введення

певних судових процедур, оскарження дій чи усунення арбітражного керуючого тощо.

До правових засобів, які можуть бути використані кредиторами для належного забезпечення проведення розрахунків належать: передбачене Законом право на оскарження дій арбітражного керуючого чи його заміну; оскарження зацікавленими особами судових рішень, прийнятих у пов'язаних справах, які впливають на їх права та обов'язки; подання заяв про визнання недійсними правочинів (договорів) та спростування майнових дій боржника, внаслідок яких майно на безоплатній основі передано іншим особам тощо.

Обґрунтовано, що основні правові засоби сприяють чи забезпечують погашення вимог кредиторів в процедурі банкрутства, первісно покликани зберегти майно боржника від розкрадання, розпорошення та незаконного відчуження чи збільшити обсяг його активів, у зв'язку із чим у доктрині трактується у якості продебіторських заходів, покликаних відновити його платоспроможність. Разом із тим, їх вдала реалізація у кінцевому результаті призводить до забезпечення прав кредиторів на максимальне задоволення чи принаймні адекватне погашення підтверджених боргів.

У підрозділі 2.3. «Загальний порядок погашення вимог кредиторів на окремих стадіях провадження справи про банкрутство» проаналізовано умови, порядок та особливості застосування передбачених законом способів погашення вимог кредиторів у рамках різних судових процедур.

Обґрунтовано, що можливість оплати боргу ініціюючому кредитору у повному обсязі після порушення провадження у справі є правомірною та обґрунтованою, реалізація якої тягтиме припинення провадження у справі, у зв'язку з чим ст. 83 Закону про банкрутство слід доповнити відповідною підставою для припинення справи про банкрутство.

Оскільки оскарження ухвали про припинення провадження у справі у зв'язку із погашенням боргів окремому кредитору та неврахуванням інтересів третіх осіб може призвести до існування двох чинних проваджень про банкрутство стосовно одного боржника, запропоновано кредиторам, що їх оспорюють, надати можливість оспорити відповідну мирову угоду, інший правочин чи дію в новому провадженні про банкрутство стосовно боржника без оскарження судового акту, яким було припинено провадження у відповідній справі.

Доведено, що укладення мирової угоди між ініціюючим кредитором та боржником до публікації оголошення про порушення справи про банкрутство не відповідає положенням та цілям Закону та не може здійснюватися в рамках справи та розглядатись судом. Укладення мирової угоди відповідно до вимог Закону можливе лише після затвердження реєстру вимог кредиторів, після чого здійснюється формування комітету кредиторів та відповідно обрання його голови, якому доручається підписання мирової угоди від імені кредиторів.

Запропоновано у випадках, коли вимоги кредиторів забезпечені заставою формально, а фактично предмет застави відсутній, про що свідчать відповідні докази (постанови ВДВС, акти перевірки заставного майна, документи боржника, що свідчать про відчуження чи втрату майна), з метою забезпечення дотримання прав кредитора визнавати вказані вимоги конкурсними за відсутності заперечень боржника.

З метою забезпечення задоволення майнових вимог кредиторів та запобігання внесення їх майна до ліквідаційної маси та його продажу, пропонується поширити правовий режим упорядкування та зберігання майна заставних кредиторів та правила задоволення їх вимог (право на відокремлене задоволення) на індивідуально визначене майно, яке належить іншим особам (майновим кредиторам) на речовому титулі, але знаходиться у боржника.

У **третьому розділі «Погашення вимог кредиторів у справах про банкрутство окремих категорій боржників»** досліджувались проблемні питання погашення вимог кредиторів, які виникають при банкрутстві публічних підприємств та боржника, який ліквідується власником.

У **підрозділі 3.1. «Особливості погашення вимог кредиторів при банкрутстві публічних підприємств»** наголошено на невідповідності умовам конкурентного ринкового середовища встановлення практики запровадження мораторіїв на банкрутство публічних підприємств.

Обґрунтовано, що законодавство про банкрутство публічних підприємств має реформуватись шляхом встановлення особливостей провадження у справі про банкрутство окремих суб'єктів господарювання, що дозволить здійснити належні судові процедури із врахуванням інтересів певних груп осіб (кредиторів, працівників містоутворюючого підприємства, територіальної громади тощо), а також самого боржника та уповноважених органів управління. Створення ефективного механізму конкурсно-правового регулювання неспроможності (банкрутства) публічних підприємств дозволить забезпечити дотримання балансу публічних і приватних інтересів, своєчасне та повне задоволення вимог кредиторів та усунення з ринку нерентабельних виробництв.

З метою запобігання зловживанню правом на усунення від банкрутства підприємств, що мають суспільну або іншу цінність, з боку уповноважених органів та захисту інтересів кредиторів пропонується передбачити відповідальність за його недобросовісне використання: для боржника – шляхом нарахування штрафних санкцій протягом дії відповідного мораторію та зупинення строків позовної давності для їх стягнення, а для органу місцевого самоврядування – закріплення субсидіарної відповідальності за боргами такого підприємства та чіткого механізму її реалізації. Для цього Закон про банкрутство має визначати коло осіб, що можуть виступати гарантами за виконанням зобов'язань підприємств, що мають суспільну або іншу цінність, та

осіб, які контролюватимуть процес розрахунків; враховано особливості бюджетного законодавства стосовно строків та порядку здійснення виплат з місцевого бюджету, що може унеможливити здійснення розрахунків протягом заявленого терміну тощо.

На підставі рішень ЄСПЛ пропонується розширити підстави виникнення субсидіарної відповідальності засновників (власників, уповноважених органів управління) державних та комунальних підприємств та створити підґрунтя для задоволення позовів до цих осіб з метою покриття непогашеної кредиторської заборгованості боржника у випадках, коли у діях засновників (власників, уповноважених органів управління) або характері зв'язку між ними та підприємством простежується безпосередній вплив на діяльність господарюючого суб'єкта, встановлено оперативну та інституційну залежність підприємства від уповноваженого органу управління тощо.

У підрозділі 3.2. «Погашення вимог кредиторів при розгляді справ про банкрутство боржника, який ліквідується власником» виявлено необхідність надати господарському суду право у спрощеному провадженні затверджувати мирову угоду із припиненням провадження у справі про банкрутство або ухвалювати рішення про перехід до процедури санації за умови доведення кредиторами або ліквідатором наявності підстав для реального задоволення вимог кредиторів у майбутньому та наявності підписаного плану санації чи мирової угоди.

Визначальним при розгляді питань застосування субсидіарної відповідальності до засновників банкрута у зв'язку з доведенням до банкрутства визначено наявність факту саме доведення до банкрутства, встановленого судом. Обґрунтовано, що не відповідають принципам індивідуалізації покарання положення закону щодо солідарної відповідальності власника майна (уповноваженого органу) за порушення обов'язку щодо ліквідації боржника ліквідатором (ліквідаційною комісією).

Запропоновано встановити санкції за порушення ліквідаційною комісією обов'язку звернутись до суду із заявою про порушення справи про банкрутство протягом місячного строку з моменту виявлення факту недостатності майна ліквідованої особи для задоволення вимог кредиторів; удосконалити іншими положеннями відповідні процедури.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні розв'язано нове наукове завдання, пов'язане із забезпеченням погашення вимог кредиторів у справах про банкрутство, умов, способів та порядку задоволення вимог кредиторів.

Основні підсумки дослідження складають такі положення:

1. Задоволення вимог кредиторів у провадженні про банкрутство є центральною ідеєю і основоположним елементом інституту банкрутства

загалом, оскільки інші наслідки банкрутства – погашення (списання) боргів боржника, ліквідація неплатоспроможного суб'єкта, відновлення платоспроможності підприємця у ринковій економіці мають другорядне та проміжне призначення.

2. Вимога кредитора в процедурі банкрутства – це заявлений кредитором та підтверджений господарським судом у передбаченому законом порядку правоутворювальний та формалізований акт правореалізації, спрямований уповноваженою особою до зобов'язаної особи – суб'єкта господарювання, змістом якого є належне виконання грошових зобов'язань, що виникли з цивільних, господарських, податкових, трудових та інших відносин.

3. Погашення вимог кредиторів в процедурі банкрутства – це самостійний правовий інститут, що становить сукупність правових норм регулювання взаємопов'язаних матеріальних, організаційних, процесуальних та інших відносин, що виникають між кредиторами і боржником, а також між ними та іншими учасниками провадження у справі про банкрутство під контролем господарського суду, з метою задоволення вимог кредиторів та врегулювання його заборгованості.

4. Такий спосіб погашення грошових вимог у процедурі банкрутства, як неможливість виконання, може набувати судової форми (обумовлена недостатністю майна боржника-банкрута та його примусовою ліквідацією) та законодавчої форми (передбачення законом обставин, що об'єктивно унеможливають виконання зобов'язання, наприклад, списання заборгованості, штрафних санкцій тощо).

5. Порядок погашення вимог кредиторів у провадженні про банкрутство, поряд із спрямуванням провадження про банкрутство у певному напрямі, має власні внутрішні задачі, обумовлені загальною логікою конкурсного процесу та потребами забезпечення порядку у відповідній процедурі, які унеможливають зловживання правами та порушення системи боргових правовідносин.

6. При досягненні основної мети – задоволення вимог кредиторів – у правовому регулюванні банкрутства мають бути враховані чинники, що попереджатимуть дисбаланс у задоволенні вимог кредиторів різного порядку та значення: 1) наділення кредиторів дієвими інструментами попередження виникнення штучних боргів з боку недобросовісних боржників; 2) співвідношення в різних видах черговості у ліквідаційній процедурі має враховувати ті сфери, де боргові відносини мають суто штрафний (каральний), а не компенсаторний характер; 3) посилення конкурсного порядку взаємодії кредиторів; 4) задоволення вимог кредиторів має відбуватися у спосіб, що максимально сприяє ефективності виробництва та загалом підвищенню інвестиційної привабливості економіки.

7. З метою забезпечення задоволення майнових вимог кредиторів слід поширити правовий режим упорядкування та зберігання майна

заставних кредиторів та правила задоволення їх вимог (право на відокремлене задоволення) на індивідуально визначене майно, яке належить іншим особам (майновим кредиторам) на речовому титулі, але знаходиться у боржника.

8. Законодавство про банкрутство публічних підприємств має реформуватись шляхом відмови від мораторіїв та встановленням особливостей провадження у справі про банкрутство окремих суб'єктів господарювання, що підвищить ефективність судових процедур із врахуванням інтересів певних груп осіб (кредиторів, працівників містоутворюючого підприємства, територіальної громади тощо), а також самого боржника та уповноважених органів управління.

9. Необхідно надати господарському суду права у спрощеному провадженні затверджувати мирову угоду із припиненням провадження у справі про банкрутство або ухвалювати рішення про перехід до процедури санації за умови доведення кредиторами або ліквідатором наявності підстав для реального задоволення вимог кредиторів у майбутньому та наявності підписаного плану санації чи мирової угоди.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

Наукові праці, в яких опубліковано основні результати роботи:

1. Грабован Л. І. Порядок погашення вимог кредиторів у процедурі розпорядження майном боржника у справах про банкрутство / Л. І. Грабован // Вісник господарського судочинства. – 2012. – №4. – С.135-144.

2. Грабован Л. І. Деякі проблеми практики розгляду справ про банкрутство кредитних спілок / Л. І. Грабован // Вісник господарського судочинства. – 2013. – №5. – С.96-104.

3. Грабован Л. І. Проблеми погашення вимог кредиторів при розгляді справ про банкрутство боржника, який ліквідується власником [текст] / Л. І. Грабован // Вісник господарського судочинства. – 2013. – №4. – С.153-162.

4. Грабован Л. І. Поняття та види вимог кредиторів за законодавством України про банкрутство [текст] / Л. І. Грабован // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2016. – №5. – С.123-127.

5. Грабован Л. И. Значение и природа института погашения требований кредиторов в конкурсном процессе [текст] / Л. И. Грабован // *Legea si viata*. – № 1/2. – 2017. – С.37-40.

6. Грабован Л. І. Правове регулювання неплатоспроможності в Україні. Провадження у справах про банкрутство [текст] Л. І. Грабован // Розгляд торгових (господарських) справ в Україні та Німеччині / відп. ред. Б. П. Поляков. – К. : Логос, 2008. – С.35-40.

Опубліковані праці апробаційного характеру:

1. Грабован Л. І. Узагальнення судової практики розгляду справ про банкрутство в розрізі погашення вимог кредиторів [електронний ресурс] – режим доступу: <http://od.arbitr.gov.ua/sud5017/info/new/345717/>
2. Грабован Л. І. Обмін вимог кредиторів на активи боржника та (або) його корпоративні права в процедурах санації та мирової угоди [текст] / Л. І. Грабован // Санація і банкрутство. – 2007. – №2. – С.77-78.
3. Грабован Л. І. Правове регулювання платоспроможності в Україні. Провадження у справах про банкрутство (За матеріалами Міжнародного семінару «Розгляд торгових (господарських) справ в Україні та Німеччині» (м. Гамбург, 7-11 вересня 2007 р.) / Л.І. Грабован // Санація та банкрутство. – 2007. – № 4. – С. 56 -59.
4. Грабован Л. І. Обмін вимог кредиторів на активи боржника та (або) його корпоративні права у процедурах санації та мирової угоди [текст] / Л. І. Грабован // Санація і банкрутство. – 2008. – №1. – С. 53-55.
5. Грабован Л. І. Практика застосування господарськими судами статей 51, 52 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» [текст] / Л. І. Грабован // Санація і банкрутство. – 2008. – №2-3. – С.84-89.
6. Грабован Л. І. Особливості банкрутства фізичних осіб – підприємців [текст] / Л. І. Грабован // Санація і банкрутство. – 2011. – №2. – С.116-121.
7. Грабован Л. І. Проблеми погашення вимог кредиторів у процедурі розпорядження майном боржника у справах про банкрутство [текст] / Л. І. Грабован // Санація і банкрутство. – 2012. – №1. – С.123-128.
8. Грабован Л. І. Удосконалення правового регулювання відносин неспроможності. Серія Актуальні питання кодифікації законодавства України. Інституту законодавства Верховної Ради України. [текст] / Л. І. Грабован. – Київ, 2012. – Випуск 4. – С.95-99.
9. Грабован Л. І. Новели порядку погашення вимог кредиторів та відновлення платоспроможності боржника у законодавстві про банкрутство [текст] / Л. І. Грабован // // Правове життя сучасної України: матер. Міжнар. наук. конф. проф.-викл. складу (м. Одеса, 20-21 квітня 2012 р.). Т.3 / відп. за випуск д.ю.н., проф. В. М. Дрьомін; Націон. ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса: Фенікс, 2012. – С. 279-280.
10. Грабован Л. І. Деякі проблеми реформування правовідносин неспроможності [текст] / Л. І. Грабован // Сучасні правові системи світу в умовах глобалізації: реалії та перспективи : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. Центру наукових правових досліджень (м. Київ, 26-27 квітня 2012 р.). – С. 80-82.
11. Грабован Л. І. Реформування права неспроможності у контексті модернізації господарського законодавства України [текст] / Л. І. Грабован // Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку

державності і права: матер. Міжнар. наук. конф. (м. Одеса, 30 листопада 2012 р.) Т. 2 / відп. за випуск д.ю.н., проф. В. М. Дрьомін; Націон. ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса: Фенікс, 2012. – С. 689-691.

12. Грабован Л. І. Проблеми практики застосування Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» /Л. І. Грабован // Правове життя сучасної України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (16-17 травня 2013 р.) Т. 2 / відп. за випуск д.ю.н., проф. В. М. Дрьомін; Націон. ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса: Фенікс, 2013. – 814 с. – С. 777-780.

13. Грабован Л. І. Погашення грошових вимог кредиторів у процедурі санації та мировій угоді у справах про банкрутство [текст] / Л. І. Грабован // Санація та банкрутство. – 2015. – №3-4. – С. 257-266.

14. Грабован Л. І. Проблемні питання погашення вимог кредиторів у ліквідаційній процедурі у справах про банкрутство [текст] / Л. І. Грабован // Санація та банкрутство. – 2016. – №1-2. – С.292-295.

15. Грабован Л. І. Проблеми розгляду справ про банкрутство суб'єктів підприємницької діяльності за заявами органів Державної фіскальної служби у справах про банкрутство [текст] / Л. І. Грабован // Санація та банкрутство. – 2016. – №3-4. – С.194-202.

16. Грабован Л. І. Окремі проблеми погашення вимог заставних кредиторів та кредиторів із майновими вимогами у банкрутстві [текст] / Л. І. Грабован // Законодавство України: недоліки, проблеми систематизації та перспективи розвитку: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Херсон, 10-11 лютого 2017 р. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2017. – С. 70-75.

АНОТАЦІЯ

Грабован Л. І. Погашення вимог кредиторів у процедурі банкрутства. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право. – Національний університет «Одеська юридична академія». – Одеса, 2017.

Дисертація присвячена дослідженню механізму забезпечення погашення вимог кредиторів в процедурі банкрутства. На основі аналізу чинного законодавства, доктринальних положень, матеріалів судової практики щодо задоволення вимог кредиторів у процедурі неспроможності запропоновано у якості центральної ідеї, мети і основоположного елементу інституту банкрутства визнавати погашення вимог кредиторів. Обґрунтовано самостійність інституту погашення вимог кредиторів, досліджуються способи погашення вимог кредиторів.

Досліджуються основні елементи порядку погашення вимог кредиторів у процедурі банкрутства. Виділено мету та завдання правового регулювання банкрутства в контексті задоволення вимог кредиторів, зазначено про необхідність врахування чинників, що попереджатимуть дисбаланс у задоволенні вимог кредиторів різного порядку та значення. Досліджуються підстави та основні правові засоби погашення вимог кредиторів у законодавстві про банкрутство, аналізуються недоліки існуючого арсеналу правових засобів, що сприяють чи забезпечують задоволення вимог кредиторів, надаються пропозиції щодо їх удосконалення. Охарактеризовано загальний порядок погашення вимог кредиторів на окремих стадіях провадження справи про банкрутство.

Особливу увагу приділено дослідженню особливостей погашення вимог кредиторів у справах про банкрутство окремих категорій боржників, зокрема, публічних підприємств та боржника, який ліквідується власником.

Ключові слова: банкрутство, неспроможність, конкурсний процес, вимоги кредиторів, грошове зобов'язання, погашення вимог кредиторів, стадії провадження у справі про банкрутство.

АННОТАЦІЯ

Гривован Л. И. Погашение требований кредиторов в процедуре банкротства. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.04 – хозяйственное право; хозяйственно-процессуальное право. – Национальный университет «Одесская юридическая академия». – Одесса, 2017.

Диссертация посвящена исследованию механизма погашения требований кредиторов в процедуре банкротства. На основе анализа действующего законодательства, доктринальных положений, материалов судебной практики в сфере обеспечения удовлетворения требований кредиторов в процедуре несостоятельности предложено в качестве центральной идеи, цели и основополагающего элемента института банкротства признавать погашения требований кредиторов. Обоснована самостоятельность института погашения требований кредиторов, исследуются способы погашения требований кредиторов.

Исследуются основные элементы порядка погашения требований кредиторов в процедуре банкротства. Определены цели и задачи правового регулирования банкротства в контексте удовлетворения требований кредиторов, отмечена необходимость учета факторов, которые предупреждают дисбаланс в удовлетворении требований кредиторов разного порядка и значения. Исследуются основания

и основные правовые средства погашения требований кредиторов в законодательстве о банкротстве, анализируются недостатки существующего арсенала правовых средств, способствующих или обеспечивающих удовлетворение требований кредиторов, формулируются предложения по их усовершенствованию. Охарактеризован общий порядок погашения требований кредиторов на отдельных стадиях производства в делах о банкротстве. Определяется понятие требования кредитора в процедуре банкротства. Проводится разграничение между судебной и законодательной формами прекращения обязательств в силу невозможности их выполнения.

Исследуется принцип пропорциональности государственно-правовых средств регулирования в процедурах банкротства, предусматривающий направление государства на минимальное вмешательство в рыночные правоотношения с целью удовлетворения требований кредиторов.

Рассматриваются подходы к соотношению категорий погашение и удовлетворение требований кредиторов в производстве о банкротстве.

Особое внимание уделено исследованию особенностей погашения требований кредиторов по делам о банкротстве отдельных категорий должников, в частности, публичных компаний и должника, ликвидируемого собственником.

Ключевые слова: банкротство, несостоятельность, конкурсный процесс, требования кредиторов, денежное обязательство, погашение требований кредиторов, стадии производства по делу о банкротстве.

SUMMARY

Grabovan L. I. The repayment of creditors' claims in the procedure of bankruptcy. – Manuscript.

The dissertation for the degree of Candidate of Sciences in Law on specialty 12.00.04 – Economic Law; Economic and Procedural law. – National University «Odessa Law Academy». – Odessa, 2017.

The thesis is devoted to the investigation of the mechanism of repayment of creditors' claims in the procedure of bankruptcy. It is based on the analysis of the current legislation, doctrinal provisions, materials of judicial practice in ensuring the satisfaction of creditors' claims in the insolvency procedure, it was proposed to recognize the repayment of creditors' claims as the central idea, the purpose and the fundamental element of the bankruptcy institution. It is substantiated the independence of the institution of repayment of creditors' claims, the ways of repayment of creditors' claims are investigated.

The main elements of the order of repayment of creditors' claims in the bankruptcy procedure are investigated. The goals and objectives

of the legal regulation of bankruptcy were defined in the context of satisfying the claims of creditors, it was noted the need to take into account the factors that prevent imbalances in meeting the claims of creditors of different orders and values. The grounds and main legal means of repayment of creditors' claims in bankruptcy law are investigated, the shortcomings of the existing arsenal of legal means that facilitate or ensure the satisfaction of creditors' claims are analyzed, and proposals for their improvement are formulated. It is characterized the general procedure for the repayment of claims of creditors at certain stages of procedure in bankruptcy cases.

Particular attention is paid to study the features of repayment of creditors' claims in bankruptcy cases of certain categories of debtors, in particular, of public companies and the debtors who liquidated by the owner.

Keywords: bankruptcy, insolvency, competitive process, creditors' claims, monetary obligation, repayment of creditors' claims, the stages of bankruptcy proceedings.

Підписано до друку 18.05.2017.
Формат 60x90/16. Ум.-друк. арк. 0,9. Наклад 100 прим.

Видавець і виготовлювач ГП «Фенікс»
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.2002 р.
65009, м. Одеса, вул. Зоопаркова, 25. Тел. 7777-591.